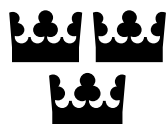

7

Utgifter

7 Utgifter

Sammanfattning

- De takbegränsade utgifterna ökar med ca 179 miljarder mellan 2014 och 2019. Som andel av BNP faller dock utgifterna från 28,0 procent till 26,4 procent under samma period.
 - Utgifterna i ålderspensionssystemet ökar med 84 miljarder kronor mellan 2014 och 2019. Det beror främst på högre inkomst- och tilläggs pensioner, som bl.a. är en följd av löneökningar, och på att antalet pensionärer ökar under samma period.
 - Utgifterna på utgiftsområdena i statens budget, exklusive utgifterna för statsskuldräntor, ökar med 95 miljarder kronor 2014–2019. Som andel av BNP faller dock utgifterna från 21,4 till 19,4 procent under samma period.
 - De utgiftsområden som bidrar mest till utgiftsökningen mellan 2014 och 2019 är utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet, utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning och utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn, som sammanlagt ökar med knappt 49 miljarder kronor under perioden.
-

7.1 Utgifterna i statens budget och takbegränsade utgifter

Utgifterna i statens budget delas in i 27 utgiftsområden och posten Minskning av anslagsbehållningar. Till budgetens utgiftssida hör även Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigerings⁴⁷. De utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten, de s.k. takbegränsade utgifterna, består av utgifterna under utgiftsområde 1–25 och 27 samt utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med 179 miljarder kronor 2014–2019 (se tabell 7.1). Cirka 53 procent av ökningen, 95 miljarder kronor, kan hänföras till utgifterna på budgetens utgiftsområden exklusive statsskuldräntorna. Uttryckt som andel av BNP beräknas dock dessa utgifter vara lägre 2019 än 2014. Återstoden av ökningen av de takbegränsade utgifterna är hänförlig till ålderspensionssystemets utgifter. Dessa beräknas öka med 84 miljarder kronor. Uttryckt som andel av BNP motsvarar detta en ökning från 6,6 till 7,1 procent.

Utgifterna för statsskuldräntor beräknas öka med knappt 29 miljarder kronor mellan 2014 och 2019, huvudsakligen till följd av stigande räntenivåer. Utgifterna varierar dock förhållandevis mycket mellan olika år under perioden, bl.a. till följd av större obligationsbyten.

⁴⁷ Kassamässig korrigerings definieras som skillnaden mellan å ena sidan statsbudgetens saldo mellan anslag och inkomstitlar och å andra sidan saldot mellan ut- och inbetalningar på statsverkets checkräkning (SCR).

Budgeteringsmarginalen, dvs. skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna, beräknas uppgå till 41 miljarder kronor 2015, 38 miljarder kronor 2016 och 49 miljarder kronor 2017. För 2018 och 2019 beräknas budgeteringsmarginalen uppgå till 70 respektive 104 miljarder kronor.

Tabell 7.1 Utgifter på utgiftsområden i statens budget och takbegränsade utgifter 2014–2019

Miljarder kronor om inget annat anges

	Utfall	Prognos	Beräknat			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Utgifter på utgiftsområden exkl. stats-skuldsräntor ¹	837,5	849,2	878,3	906,4	925,0	932,6
<i>Procent av BNP</i>	21,4	20,9	20,7	20,4	20,0	19,4
Statsskuld-räntor m.m.	3,3	29,3	12,5	20,3	27,7	32,1
<i>Procent av BNP</i>	0,1	0,7	0,3	0,5	0,6	0,7
Summa utgifts-områden	840,9	878,5	890,8	926,7	952,8	964,8
<i>Procent av BNP</i>	21,5	21,6	21,0	20,9	20,6	20,0
Ålderspensions-systemet vid sidan av sta-tens budget	258,0	267,5	287,6	307,0	324,1	341,8
<i>Procent av BNP</i>	6,6	6,6	6,8	6,9	7,0	7,1
Takbegränsade utgifter²	1 095,5	1 116,7	1 165,8	1 213,4	1 249,1	1 274,5
<i>Procent av BNP</i>	28,0	27,4	27,4	27,3	27,0	26,4
Utgiftstak³	1 107	1 158	1 204	1 262	1 319	1 378
Budgeterings-marginal	11,5	41,3	38,2	48,6	69,9	103,5
<i>Procent av takbegränsade utgifter</i>	1,0	3,7	3,3	4,0	5,6	8,1

¹ Inklusive förändringar av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.

² Utgiftsområden på statens budget (exklusive statsskuld-räntor) och ålders-pensionssystemet vid sidan av statens budget.

³ Regeringens förslag till utgiftstak för 2015–2017 i propositionen Vårändrings-budget för 2015 och bedömning av utgiftstak för 2018 och 2019 i denna proposition (se avsnitt 5.2).

Källa: Egna beräkningar.

Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2015–2019

I prognosen för utgifterna per utgiftsområde för 2015 och i den redovisade beräkningen av utgiftsramarna för 2016–2019 har hänsyn tagits till tidigare beslutade och aviserade utgiftsreformer och besparingar samt föreslagna och aviserade reformer i propositionen Vårändringsbudget för 2015 och aviserade åtgärder i denna proposition (se tabell 7.4).

Vidare har de makroekonomiska förutsättningarna, antaganden om antalet personer inom vissa transfereringssystem samt den pris- och

löneomräkning som ligger till grund för beräkningarna, uppdaterats jämfört med beräkningarna i den beslutade budgeten för 2015. Regeringen utgår från att de budgetbeslut som fattades av riksdagen i december är baserade på samma förutsättningar och antaganden vad gäller den makroekonomiska utvecklingen och antalet personer i olika transfereringssystem som redovisades i budgetpropositionen för 2015.

Förändringen av anslagsbehållningar på ramanslag för förvaltnings- och investeringsändamål för 2016–2019 redovisas under posten Minskning av anslagsbehållningar (se tabell 7.2).⁴⁸

Regeringen föreslår och aviserar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 och aviserar i denna proposition budgetförstärkningar som överstiger effekten av regeringens föreslagna och aviserade budgetförsvagningar för 2016–2019. Det är regeringens avsikt att de överstigande medlen ska användas för finansiering av framtida reformer. I denna proposition redovisas medlen som en beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn vid sidan av de 27 utgiftsområdena, men som en del av de takbegränsade utgifterna. Den beräkningstekniska överföringen påverkar den offentliga sektorns utgifter på samma sätt som de takbegränsade utgifterna. Överföringen belastar därmed statens budgetsaldo samt det finansiella sparandet i staten och den offentliga sektorn. Den ingår dock inte i redovisningen av förändringar till följd av beslutade, föreslagna eller aviserade åtgärder.

⁴⁸ Förändringar av anslagsbehållningar är skillnaden mellan anvisade medel och beräknade faktiska utgifter, dvs. nettot mellan förbrukning av kvarstående medel från föregående budgetår och sparade medel från innevarande budgetår samt utnyttjande av anslagskredit.

Tabell 7.2 Utgifter per utgiftsområde 2014–2019

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2014 Utfall ¹	2015 Anslag ²	2015 Prognos	2016 Beräknat	2017 Beräknat	2018 Beräknat	2019 Beräknat
1 Rikets styrelse	12 902	12 303	12 472	12 480	12 600	12 822	13 158
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 122	14 800	14 500	14 643	14 961	15 339	15 876
3 Skatt, tull och exekution	10 384	10 574	10 507	10 770	10 932	11 145	11 405
4 Rättsväsendet	40 194	40 775	40 105	41 621	42 207	43 038	44 028
5 Internationell samverkan	1 662	1 969	2 054	1 902	1 905	1 910	1 916
6 Försvar och samhällets krisberedskap	47 978	48 447	46 870	47 400	48 530	49 381	50 402
7 Internationellt bistånd	31 027	29 280	29 421	29 096	32 136	38 106	41 064
8 Migration	12 551	17 912	17 777	20 053	17 104	14 215	12 775
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	61 589	63 820	63 967	64 747	65 904	67 416	66 582
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	99 036	103 035	102 844	107 713	110 316	112 263	114 656
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 313	38 148	38 229	36 180	34 128	32 780	31 783
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	80 809	83 297	83 996	87 498	90 425	92 976	95 836
13 Integration och jämställdhet	12 225	16 745	16 396	22 117	30 277	34 445	30 369
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	66 901	69 314	68 531	71 799	71 871	71 936	72 230
15 Studiestöd	19 953	20 967	19 768	20 560	20 694	21 013	22 283
16 Utbildning och universitetsforskning	59 419	63 972	62 674	66 947	67 280	67 994	68 798
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 827	12 936	12 830	13 149	13 255	13 346	13 418
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 076	1 223	1 101	1 508	1 507	1 525	1 217
19 Regional tillväxt	2 879	2 701	2 509	3 238	3 316	3 304	3 374
20 Allmän miljö- och naturvård	5 085	5 913	5 831	7 103	6 829	6 814	6 374
21 Energi	2 858	2 383	2 395	2 476	2 260	2 076	2 101
22 Kommunikationer	45 962	49 450	46 947	52 005	53 373	54 047	53 822
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 203	15 681	14 025	16 728	15 925	17 221	17 279
24 Näringsliv	5 439	5 506	5 471	5 690	5 605	5 623	5 684
25 Allmänna bidrag till kommuner	93 599	92 304	92 304	92 315	93 059	93 078	93 142
26 Statsskuldsräntor m.m.	3 325	29 326	29 282	12 527	20 334	27 746	32 118
27 Avgiften till Europeiska unionen	41 553	40 126	35 685	32 177	37 505	38 988	40 065
Minskning av anslagsbehållningar				-4 110	-335	-684	-2 190
Beräkningsteknisk överföring till hushållen				443	2 827	2 910	5 193
Summa utgiftsområden³	840 872	892 907	878 494	890 776	926 729	952 771	964 756
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor⁴	837 546	863 581	849 211	878 254	906 400	925 030	932 643
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	257 988		267 520	287 557	306 969	324 059	341 813
Takbegränsade utgifter	1 095 534		1 116 731	1 165 811	1 213 369	1 249 089	1 274 456
Budgeteringsmarginal	11 466		41 269	38 189	48 631	69 911	103 544
Utgiftstak för staten⁵	1 107 000		1 158 000	1 204 000	1 262 000	1 319 000	1 378 000

¹ Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2015.² Enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2014/15:FiU10) och förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99).³ Inklusivt posten Minskning av anslagsbehållningar.⁴ Summa utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. och exklusive minskning av anslagsbehållningar för statsskuldsräntor.⁵ Se regeringens förslag till utgiftstak för 2015–2017 i propositionen Vårändringsbudget för 2015 och regeringens bedömning av utgiftstak 2018 och 2019 i avsnitt 5.2.

Källa: Egna beräkningar.

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med mellan 21 och 49 miljarder kronor per år 2014–2019 (se tabell 7.3). Utgiftsökningen 2015 förklaras bl.a. av ett ökat antal personer i vissa transfereringssystem. Dessa ökningarna består främst av asylsökande inom utgiftsområde 8 Migration, kommunmottagna personer inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet och personer med sjukpenning inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Utgiftsökningen förklaras bl.a. också av reformer inom infrastrukturområdet och utbildningsområdet under utgiftsområde 22 Kommunikationer respektive 16 Utbildning och universitetsforskning samt av förändringar i makrobilden som påverkar utgifterna inom ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget (se tabell 7.2).

Utgiftsökningarna 2016–2019 förklaras främst av förändringar i makrobilden som påverkar utgifterna inom ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. De viktigaste faktorerna bakom den årliga förändringen av de takbegränsade utgifterna framgår av tabell 7.3.

Tabell 7.3 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år 2015–2019

Miljarder kronor

	2015	2016	2017	2018	2019
Takbegränsade utgifter	21	49	48	36	25
<i>Förklaras av:</i>					
Pris- och löneomräkning	1	3	3	4	6
Övriga makroekonomiska förändringar	9	21	20	21	24
Beslut/aviseringar ¹	5	11	1	1	-5
Tekniska förändringar	-2	-2	-1	0	0
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ²	0	0	2	0	2
Övrigt (antal personer inom vissa transfereringssystem m.m.)	9	15	21	9	-2

¹ Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket ingår inte. Vidare ingår inte medel som i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) föreslås tillföras transfereringsanslagen (i första hand transfereringsanslag som är känsliga för förändringar av volym (antal personer inom olika transfereringssystem) och makroekonomiska förutsättningar).

² Avser den överstigande budgeteffekten av föreslagna och aviserade budgetförstärkningar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 samt aviserade budgetförstärkningar i denna proposition i förhållande till föreslagna och aviserade budgetförsvagningar.

Källa: Egna beräkningar.

Förändringar till följd av beslutade, föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Beslutade, föreslagna och aviserade utgiftsförändringar beräknas leda till ökade utgifter under utgiftstaket mellan 2014 och 2019 med sammanlagt 13 miljarder kronor (se tabell 7.4). I tabell 7.4 redovisas hur denna förändring fördelas på enskilda år och utgiftsområden. Nedan kommenteras några av de största utgiftseffekterna 2015–2019 till följd av beslutade, föreslagna eller aviserade utgiftsförändringar. Dessa påverkas även av att tidigare reformer eller temporära program upphör eller minskar i omfattning. Anslagskonsekvenserna för 2016–2019 av de förslag och aviseringar som lämnas i propositionen Vårändringsbudget för 2015 redovisas i avsnitt 7.2.

Utgiftsområde 6 Försvar och samballets krisberedskap

Tidigare beslutade reformer avseende bl.a. anskaffning och utveckling av JAS 39 E samt insatsorganisationens tillgänglighet och användbarhet i närtid i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2) ökade utgifterna under utgiftsområdet med ca 2,0 miljarder kronor 2014 jämfört med 2013. Eftersom dessa reformer avsåg åtgärder av engångskaraktär be-

räknas utgifterna under utgiftsområdet minska 2015 jämfört med 2014.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Till följd av de utgiftsförändringar avseende bl.a. förlossningsvård och äldreomsorg samt den ökning av anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånerna* som regeringen föreslår och aviserar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 och utgiftsförändringar som regeringen aviserar i denna proposition beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 1,9 miljarder kronor 2015 och minska med mellan 0,3 och 0,4 miljarder kronor 2016–2019, jämfört med föregående år.

Satsningen avseende bemanning i äldreomsorgen är i denna proposition beräknad t.o.m. 2018.

Från och med 2015 upphör ett antal tidigare beslutade tillfälliga satsningar avseende bl.a. patientsäkerhet, tillgänglighet och de mest sjuka äldre, vilket innebär att utgifterna under utgiftsområdet beräknas minska med 1,5 miljarder kronor 2015 jämfört med 2014.

Till följd av att schablonbeloppet för assistansersättningen 2014 och 2015 enligt tidigare beslut räknats upp i en lägre takt än tidigare år, och har beräknats göra det även kommande år, beräknas utgifterna minska med 0,4 miljarder kronor 2015, 0,5 miljarder kronor 2016, 0,6 miljarder kronor 2017 och 0,7 miljarder kronor 2018, jämfört med föregående år.

Utgifterna för bidraget till läkemedelsförmånerna beräknas successivt minska fr.o.m. 2016 med anledning av regeringens ingångna överenskommelse med Läkemedelsindustriföreningen om att utveckla den svenska takprismodellen för äldre läkemedel samt Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets mer aktiva arbete med att utveckla den värdebaserade pris-sättningen. Dessa åtgärder beräknas minska utgifterna för bidraget till läkemedelsförmånerna med 0,3 miljarder kronor 2015, 0,2 miljarder kronor 2016 och 0,2 miljarder kronor 2017, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Till följd av de reformer som regeringen föreslår och aviserar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 avseende bl.a. arbetslöshetsförsäkringen, extratjänster, traineejobb, utbildningskontrakt och Arbetsförmedlingens verksamhet, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 1,5 miljarder kronor 2015,

3,0 miljarder kronor 2016 och 1,3 miljarder kronor 2017, jämfört med föregående år.

Ett antal tidigare beslutade temporära satsningar under utgiftsområdet upphör 2015, vilket sammantaget innebär att utgifterna beräknas minska med 1,9 miljarder kronor 2015 jämfört med 2014. De temporära satsningarna avsåg bl.a. Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag, konjunkturrellt motiverade programplatser och utvecklingsanställningar inom Samhall AB till personer som lämnat sjukförsäkringen.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Till följd av de reformer som regeringen föreslår och aviserar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 och aviserar i denna proposition avseende bl.a. grundskolan och utökandet av antalet platser inom högre utbildning och vuxenutbildningen, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 0,3 miljarder kronor 2015 och 1,5 miljarder kronor 2016, jämfört med föregående år.

Till följd av tidigare beslutade reformer i den beslutade budgeten för 2015 (enligt finansutskottets sammanställning bet. 2014/15:FiU10) avseende bl.a. mindre klasser i lågstadiet, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med ca 2,4 miljarder kronor 2015 jämfört med 2014.

En tidigare beslutad satsning avseende forskning och innovation (prop. 2012/13:30, bet. 2012/13:UbU3, rskr. 2012/13:151) innebär en beräknad ökning av utgifterna under utgiftsområdet med 0,4 miljarder kronor 2015 och 0,9 miljarder kronor 2016, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Till följd av de reformer som regeringen föreslår och aviserar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 för att öka takten i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen avseende bl.a. klimatinvesteringar, biologisk mångfald och skydd av natur beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 0,6 miljarder kronor 2015 och 1,3 miljarder kronor 2016, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Till följd av de reformer som regeringen föreslår och aviserar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 avseende bl.a. förstärkning av järnvägsunderhåll, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 0,6 miljarder kronor 2015 och 0,6 miljarder kronor 2016, jämfört med föregående år.

ende år. Eftersom satsningarna är temporära och upphör 2018 beräknas utgifterna minska med 1,2 miljarder kronor 2019 jämfört med 2018.

Till följd av tidigare beslutade reformer under utgiftsområdet, främst efter förslag i budgetpropositionen för 2013, avseende drift och underhåll av järnvägar och vägar samt nya investeringar, framför allt i nya järnvägar, beräknas utgifterna öka med ca 1,8 miljarder kronor 2015 jämfört med 2014 (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FiU1, rskr. 2012/13:37).

Till följd av tidigare beslutade reformer avseende bl.a. infrastruktursatsningar i Stockholm, i enlighet med förslag i bl.a. propositionen Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm (prop.2013/14:76, bet. 2013/14:SkU24, rskr. 2013/14:186) beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med ca 0,7 miljarder kronor 2016 jämfört med 2015.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner
Till följd av att regeringen har valt att i propositionen Vårändringsbudget för 2015 föreslå och avisera att kommunsektorn kompenseras med anledning av förslaget att slopa nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 0,9 miljarder kronor 2015, 1,7 miljarder kronor 2016 och 0,5 miljarder kronor 2017, jämfört med föregående år.

Till följd av de finansieringar avseende prioriterade utbildningsreformer inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning som regeringen beskriver i denna proposition beräknas utgifterna under utgiftsområdet minska med 0,7 miljarder kronor 2016, 1,1 miljarder kronor 2017 och 0,7 miljarder kronor 2018, jämfört med föregående år.

En tidigare beslutad satsning, efter förslag i budgetpropositionen för 2014, avseende utökad matematikundervisning i årskurs 4–6 beräknas öka utgifterna under utgiftsområdet med 0,2 miljarder kronor 2016 och 0,2 miljarder kronor 2017, jämfört med föregående år.

De ovan redovisade reformerna motiverar inte någon teknisk justering av utgiftstaket (se avsnitt 5.2).

Tabell 7.4 Utgiftsförändringar 2015–2019 i förhållande till föregående år till följd av tidigare beslutade, aviserade och nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar

Miljarder kronor. Budgeteffekt i förhållande till föregående år. Minustecken innebär anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning.¹

Utgiftsområde	2015	2016	2017	2018	2019
1 Rikets styrelse	-0,22	-0,01	-0,03	0,00	0,07
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,01	-0,35	0,00	0,00	0,00
3 Skatt, tull och exekution	-0,10	0,00	-0,01	-0,03	-0,01
4 Rättsväsendet	0,00	0,17	0,02	0,00	0,05
5 Internationell samverkan	-0,12	0,00	0,00	0,00	0,00
6 Försvar och samhällets krisberedskap	-1,42	-0,64	0,47	0,16	0,01
7 Internationellt bistånd	0,24	-0,25	0,00	0,00	0,00
8 Migration	-0,50	-0,57	-0,48	-0,05	-0,02
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,16	-1,87	-1,20	-0,94	-2,54
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	0,13	0,31	-0,01	0,02	0,03
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0,15	0,26	0,00	0,00	0,00
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0,21	0,36	0,17	-0,01	-0,18
13 Integration och jämställdhet	-0,53	0,27	-0,32	0,08	0,00
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-1,23	3,16	1,28	1,02	-0,54
15 Studiestöd	0,18	0,11	0,05	0,11	0,45
16 Utbildning och universitetsforskning	3,51	2,22	-0,47	-0,16	-0,30
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	0,01	0,08	0,02	0,01	-0,08
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	-0,01	0,27	-0,01	0,00	-0,33
19 Regional tillväxt	-0,73	0,72	-0,02	-0,01	0,07
20 Allmän miljö- och naturvård	0,65	1,27	-0,30	-0,05	-0,48
21 Energi	-0,40	0,12	-0,18	-0,15	0,00
22 Kommunikationer	4,00	2,69	1,31	0,19	-1,23
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-0,47	1,47	-0,05	0,98	-0,03
24 Näringsliv	-0,13	0,16	-0,12	-0,03	0,00
25 Allmänna bidrag till kommuner	1,30	1,51	0,74	0,02	0,06
27 Avgiften till Europeiska unionen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Summa utgiftsförändringar	4,68	11,45	0,86	1,15	-4,99

¹ Förslag i ändringsbudget redovisas exklusive medel som föreslås tillföras anslag utan att någon ny reform föreslagits (i första hand transfereringsanslag som är känsliga för förändringar i volymer (antal personer inom olika transfereringssystem) och makroekonomiska förutsättningar). Se tabell 7.8 för en fördelning av förslagen i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99). Vidare ingår inte anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket.

Källa: Egna beräkningar.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål

Inom staten genomförs årligen en pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål. Detta görs för att åter spegla pris- och löneförändringar i övriga samhället. Anslagen knyts till pris- och löneindex och omräkningen för ett visst år baseras på pris- och löneutvecklingen två år tidigare.

De kostnader som räknas om är löner, hyror och övriga förvaltningskostnader. Vid omräkningen används separata index för prisutvecklingen inom de tre nämnda kostnadsgrupperna.

Vid omräkningen av löner används ett arbetskostnadsindex som baseras på utvecklingen av lönekostnaden för tjänstemän i den konkurrensutsatta sektorn två år före det aktuella året, med avdrag för ett tioårigt genomsnitt av produktivitetens utvecklingen i den privata tjänstesektorn. För omräkningen av löner 2016 är omräkningstalet 2,35 procent.

Lokalhyror som inte omförhandlas under det kommande budgetåret räknas i pris- och löneomräkningen om med ett index som motsvarar 70 procent av den årliga förändringen av konsumentprisindex i oktober två år före det aktuella budgetåret. För omräkningen av hyror 2015 är omräkningstalet -0,08 procent för hyresavtal som inte kan omförhandlas. Omräkningen för hyresavtal som kan omförhandlas under 2016 bygger på hyresutvecklingen under perioden från det att avtalet tecknades eller senast hade kunnat tecknas om. Detta omräkningstal är individuellt för varje berört anslag.

För omräkningen av övriga förvaltningskostnader används samma index för samtliga anslag som är föremål för pris- och löneomräkning. Detta index fastställs genom en sammanvägning av flera index från Statistiska centralbyrån avseende utgifter som förekommer vid myndighetsutövning. För omräkningen av övriga förvaltningskostnader 2016 är omräkningstalet 0,03 procent.

Pris- och löneomräkningen gör att utgifterna ökar med 1 miljard kronor 2015 och med drygt 3 miljarder kronor 2016. År 2017–2019 förväntas den årliga omräkningen uppgå till 3, 4 respektive 6 miljarder kronor.

Övriga makroekonomiska förändringar

De statliga utgifterna påverkas av den ekonomiska utvecklingen i Sverige och omvärlden, eftersom utgifterna under flera anslag påverkas av den allmänna pris- och löneutvecklingen. År 2015 bidrar makroekonomiska förändringar (se avsnitt 4) sammantaget till att de takbegränsade utgifterna ökar med 9 miljarder kronor jämfört med 2014. År 2016 och 2017 ökar utgifterna till följd av sådana faktorer med 21 respektive 20 miljarder kronor. År 2018 och 2019 ökar utgifterna till följd av makroekonomiska förändringar med 21 respektive 24 miljarder kronor.

Flera transfereringar till hushållen följer den allmänna pris- och löneutvecklingen, t.ex. sjukpenningen, föräldrapenningen, sjuk- och aktivitetsersättningen samt garantipensionen. Det låga resursutnyttjandet till följd av den ekonomiska krisen förde med sig en svagare pris- och löneutveckling än normalt under de senaste åren. Även 2015 bedöms pris- och löneökningstakten bli dämpad. Därmed ökar även transfereringsutgifterna relativt långsamt till följd av dessa faktorer.

Biståndsramens storlek under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd bedöms varje år 2015–2019 motsvara 1 procent av den förväntade bruttonationalinkomsten (BNI), så som BNI beräknades fram t.o.m. hösten 2014. I september 2014 trädde en ny EU-förordning som medförde redovisningstekniska förändringar i beräkningsmetoden för BNI i kraft. Enligt den nya beräkningsmetoden motsvarar biståndsramen 0,96 procent av beräknad BNI. Utvecklingen av BNI bedöms leda till en ökning av biståndet med ca 1,7–2,0 miljarder kronor per år 2015–2019.

Större delen av makroförändringarna 2015–2019 beror på utgiftsförändringar i ålderspensionssystemet. De inkomstgrundade pensionerna följer normalt sett inkomstindex, vilket speglar de tre senaste årens reala genomsnittliga inkomstutveckling, med tillägg för inflationen under det senaste året. För närvarande befinner sig ålderspensionssystemet i en period av balansering, vilket innebär att pensionerna i stället

följer balansindex, som utöver inkomstindex också påverkas av det s.k. balanstalet.⁴⁹

Makroekonomiska faktorer väntas öka utgifterna för ålderspensionssystemet med 6,5 miljarder kronor 2015 och med mellan 15 och 17 miljarder kronor per år 2016–2019.

De arbetsmarknadsrelaterade utgifterna minskar under prognosperioden

Antalet arbetslösa väntas minska årligen 2015–2018, vilket medför minskande utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och de arbetsmarknadspolitiska programmen (se tabell 7.5). Antal arbetslösa tillsammans med antal personer i arbetsmarknadspolitiska program mätt som helårsekvivalenter ökar visserligen mellan 2014 och 2015, men eftersom ersättningarna i de arbetsmarknadspolitiska programmen generellt är lägre än i arbetslöshetsförsäkringen minskar utgifterna totalt sett 2015.

⁴⁹ Balanstalet uttrycker förhållandet mellan tillgångar, dvs. avgiftstillgång och buffertfond, och pensionsskuld i systemet för inkomstpension och tilläggs pension.

Tabell 7.5 Helärsekvivalenter i vissa ersättningssystem 2007–2019

Tusental

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sjuk- och rehabiliteringspenning ¹	196	170	147	131	150	169	183	199	218	235	245	251	254
Sjuk- och aktivitetsersättning	471	458	435	397	354	328	313	304	299	295	293	292	292
Arbetslöshetsersättning	135	94	131	117	88	91	97	88	87	83	79	75	75
Arbetsmarknadspolitiska program ²	83	76	117	178	168	173	181	168	177	169	159	156	161
Etableringsersättning ³	-	-	-	-	4	10	18	29	42	59	79	81	62
Ekonomiskt bistånd ⁴	77	79	89	96	98	99	102	97	96	94	91	89	89
Summa	961	878	919	918	862	871	893	886	919	935	947	943	932

¹ Inklusiva sjuklön som betalas av arbetsgivaren.² Inklusiva deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som uppstår lönestöd i form av särskilt anställningsstöd, instegsjobb samt fr.o.m. 2015 extratjänster och traineejobb. Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som får ersättning i form av rehabiliteringspenning räknas till sjuk- och rehabiliteringspenning.³ Etableringsersättningen introducerades i december 2010. I tabellen anges därför endast volymer fr.o.m. 2011.⁴ Avser åldersgruppen 20–64 år.

Källa: Egna beräkningar.

Övriga utgiftspåverkande faktorer

En stor del av förändringarna av de takbegränsade utgifterna 2014–2019 förklaras av andra faktorer än beslutade åtgärder, pris- och löneomräkningen och makroekonomiska förändringar. Dessa övriga faktorer medför att utgifterna ökar med sammanlagt 53 miljarder kronor 2014–2019 (se tabell 7.3). Förändringarna är framför allt hänförliga till antaganden om att antalet personer i vissa transfereringssystem ökar över tid. Det gäller dels antal asylsökande inom utgiftsområde 8 Migration, som i förlängningen också påverkar antal kommunmottagna personer inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. Därtill gäller det ett ökat genomsnittligt antal beviljade timmar per person med statlig assistansersättning inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, ett ökat antal sjukpenningdagar inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, samt ett ökat antal barnbidrag och uttagna föräldrapenningdagar inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

I motsatt riktning verkar att antalet personer med garantipension och med sjukersättning beräknas minska över åren, vilket medför minskande utgifter inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (se tabell 7.6).

Ökande utgifter för asylsökande och nyanlända

Antalet asylsökande i Sverige var under 2014 det högsta sedan Balkankriget i mitten av 1990-talet och antalet asylsökande förväntas förbli högt under hela prognosperioden 2015–2019. Situat-

ionen i Syrien och Irak, och fortsatt svåra förhållanden i t.ex. Eritrea, driver många människor på flykt.

Personer som söker asyl i Sverige skrivs in i Migrationsverkets mottagningssystem, och den genomsnittliga vistelsetiden i mottagandet var 334 dagar för inskrivna vid utgången av 2014. År 2014 uppgick genomsnittligt antal inskrivna personer i Migrationsverkets mottagningssystem till 61 900 och de beräknas gradvis öka så att det 2016 uppgår till 101 500, för att därefter sjunka och 2019 uppgå till 55 300 (se tabell 7.6). Utgiftsprognosen för utgiftsområde 8 Migration följer prognosen för genomsnittligt antal inskrivna personer, med ökande utgifter 2015 och 2016, och därefter minskande utgifter 2017–2019. Utgiftsprognosen är gjord med antagande om att Migrationsverkets förvaltningsanslag ökar efter behov under hela prognosperioden, vilket bedöms korta handläggningstiderna och i förlängningen hålla nere kostnaderna för boende och ersättningar. Utgiftsförändringarna under utgiftsområde 8 Migration påverkar också utgiftsområde 7 Internationellt bistånd eftersom en del av kostnaderna för flyktingmottagandet avräknas från biståndet.

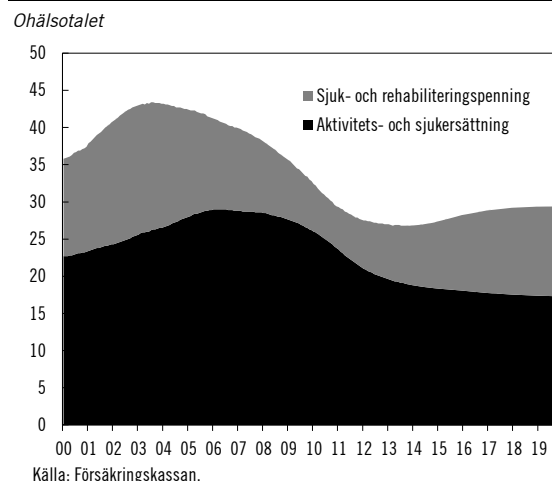
Ersättningar och insatser för etablering av nyanlända under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet beräknas öka med ca 18 miljarder kronor mellan 2015 och 2018 till följd av det ökade antalet nyanlända. Utgifterna väntas därefter sjunka något under 2019. Utgifterna beräknas alltså bli som högst 2018, vilket kan jämföras med utgiftsprofilen för utgiftsområde 8 Migration, där utgifterna beräknas bli som högst 2016. Denna förskjutning uppstår eftersom de personer som befunnit sig i Migrationsverkets

mottagningssystem och sedan beviljats uppehållstillstånd därefter blir kommunmottagna. För detta får kommunerna bl.a. en schablonersättning som utbetalas under en tvåårsperiod. Ungefär hälften av de som beviljats uppehållstillstånd skrivs in i etableringsuppdraget och är därmed berättigade till etableringsersättning. År 2014 uppgick antalet kvarstående som omfattas av etableringsuppdraget till 36 600 och fram t.o.m. 2018 beräknas antalet öka till 101 200 personer, för att därefter sjunka till 77 100 personer 2019 (se tabell 7.6).

Utgifterna för sjukfrånvaron ökar

Den sammantagna sjukfrånvaron, mätt med det s.k. ohälsotalet⁵⁰, minskade kraftigt 2003–2013. Sedan 2014 har emellertid ohälsotalet uppvisat en svag ökning (se diagram 7.1). Antalet nettodagar i sjukpenningssystemet har ökat sedan 2011, samtidigt som antalet personer med sjukersättning fortsatt att minska. De kommande åren förväntas antalet sjukpenningdagar fortsätta öka, dock med en avtagande ökningstakt (se tabell 7.6). Antalet personer med sjukersättning beräknas fortsätta minska under prognosperioden (se tabell 7.6). Det beror framför allt på att många personer med sjukersättning fyller 65 år och övergår till ålderspension samt på att nybeviljandet av sjukersättningar är lågt. Sammantaget beräknas ohälsotalet öka svagt framöver.

Diagram 7.1 Ohälsotalet 2000–2019

Fler barn och pensionärer

Antalet personer med inkomst- och tilläggs-pension beräknas öka markant framöver, vilket huvudsakligen beror på demografiska faktorer. Allt fler personer som går i pension har inkomstgrundad pension och generellt en högre inkomstgrundad pension än dagens ålderspensionärer. De nytillkomna pensionärerna väntas därför inte erhålla garantipension och bostadstillägg i samma utsträckning som dagens pensionärer. Som en följd av detta väntas antalet pensionärer med garantipension eller bostadstillägg minska något 2014–2019.

Antalet uttagna dagar med föräldrapenning har ökat under 2000-talet och beräknas fortsätta att öka med ca 14 procent 2014–2019. Ökningen beror framför allt på att fler barn föds. Det ökade barnafödandet medför även att antalet barnbidrag väntas öka med ca 14 procent mellan 2014 och 2019.

⁵⁰ Ohälsotalet anger hur många heldagar per år befolkningen (16–64 år) i genomsnitt uppbär sjuk- och rehabiliteringspenning samt sjuk- och aktivitetsersättning.

Tabell 7.6 Antal personer inom olika transfereringssystem 2013–2019

Utgifts- område	Köns- fördelning Utfall		Utfall 2013	Utfall 2014	Prognos				
	2013	2014			2015	2016	2017	2018	2019
8 Asylsökande, genom- snittligt antal inskrivna personer	38,9%kv 61,1%m	35,8%kv 64,2%m	43 200	61 900	91 000	101 500	84 500	66 300	55 300
9 Antal personer med assistansersättning	46,1%kv 53,9%m	46,1%kv 53,9%m	15 800	16 000	16 300	16 400	16 400	16 500	16 400
10 Antal sjukpenningdagar (netto), miljoner	62,9%kv 37,1%m	63,5%kv 36,5%m	44,7	50,6	57,3	62,8	66,2	68,1	69,2
10 Antal rehabiliterings- penningdagar (netto), miljoner	67,5%kv 32,5%m	66,5%kv 33,5%m	2,4	2,3	2,9	3,4	3,8	4,0	4,1
10 Antal personer med sjukersättning	59,6%kv 40,4%m	59,7%kv 40,3%m	338 800	325 300	315 500	308 400	302 600	298 100	295 100
10 Antal personer med aktivitetsersättning	46,6%kv 53,4%m	46,8%kv 53,2%m	29 500	32 200	35 500	38 600	41 700	44 600	47 400
10 Antal personer med sjuk- och aktivitets- ersättning som erhåller bostadstillägg	54,2%kv 45,8%m	54,2%kv 45,8%m	117 200	123 100	124 000	125 300	126 700	127 800	128 900
11 Antal personer med garantipension	80,2%kv 19,8%m	80,0%kv 20,0%m	760 500	785 800	773 000	719 200	647 600	602 700	575 600
11 Antal pensionärer som erhåller bostadstillägg	78,5%kv 21,5%m	77,7%kv 22,3%m	271 700	278 200	285 500	273 600	263 500	255 900	246 300
ÅP Antal personer med tilläggs-pension	52,2%kv 47,8%m	52,1%kv 47,9%m	1 920 800	1 976 000	2 019 200	2 051 000	2 069 600	2 071 500	2 037 800
ÅP Antal personer med inkomstpension	49,8%kv 50,2%m	49,9%kv 50,1%m	1 176 700	1 288 400	1 394 900	1 496 200	1 593 100	1 684 900	1 771 700
12 Antal barnbidrag	91,6%kv 8,4%m	88,0%kv 12,0%m	1 722 200	1 755 900	1 815 600	1 866 000	1 918 900	1 965 700	2 003 900
12 Antal uttagna föräldra- penningda- gar, miljoner	75,2%kv 24,8%m	74,7%kv 25,3%m	52,2	51,7	53,7	55,5	56,9	58,0	58,9
12 Antal uttagna tillfälliga föräldrapeningda- gar, miljoner	55,2%kv 44,8%m	54,8%kv 45,2%m	6,5	6,8	6,9	6,9	7,0	7,0	7,1
13 Antal kvarstående personer som omfattas av etablerings- uppdraget	48,0%kv 52,0%m	43,5%kv 56,5%m	22 900	36 600	52 000	74 000	98 700	101 200	77 100
15 Antal personer med studiehjälp	48,5%kv 51,5%m	48,3%kv 51,7%m	424 300	406 400	395 700	392 800	394 600	400 600	410 200
15 Antal personer med studiemedel ¹	59,3%kv 40,7%m	59,3%kv 40,7%m	506 300	515 900	549 300	564 300	567 000	568 300	578 400

Anm.: Uppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundade till närmaste hundratal. Antaganden om arbetslöshetstal och deltagare i arbetsmarknads-
politiska program ingår i de makroekonomiska förutsättningarna, vilka redovisas i avsnitt 4.

¹ Bruttoräknat antal. När studenter under året har studerat på flera utbildningsnivåer eller både i Sverige och utomlands uppstår dubbelräkning. Nettoräknat var antalet studiemedelstagare 472 000 personer 2013 och 482 200 personer 2014.

Källa: Egna beräkningar.

7.2 Utgiftsprognos för 2016–2018 jämfört med den beslutade budgeten för 2015

I den beslutade budgeten för 2015 ingick en beräkning av de takbegränsade utgifterna 2016–2018 (bet. 2015/15:FiU1, rskr. 2014/15:29). I tabell 7.7 redovisas den totala utgiftsförändringen för 2016–2018 mellan beräkningen i denna proposition och beräkningen i den beslutade budgeten, fördelad på olika förklaringsfaktorer.⁵¹ Sammantaget bedöms de takbegränsade utgifterna bli 23,5 miljarder kronor högre 2016, 29,8 miljarder kronor högre 2017 och 34,3 miljarder kronor högre 2018 jämfört med beräkningarna i den beslutade budgeten.

Tabell 7.7 Förändring av takbegränsade utgifter 2016–2018 jämfört med den beslutade budgeten för 2015

Miljarder kronor

	2016	2017	2018
Takbegränsade utgifter i den beslutade budgeten för 2015	1 142,3	1 183,6	1 214,8
Beslut/aviseringar	16,8	17,1	16,5
Reviderad pris- och löneomräkning	1,2	-1,0	-2,3
Övriga makroekonomiska förändringar	-0,1	-5,4	-6,8
Volymförändringar (antal personer inom vissa transfereringssystem)	10,9	16,8	21,8
Tekniska förändringar	0,0	0,0	0,0
Minskning av anslagsbehållningar	-5,0	0,6	1,5
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ¹	0,4	2,8	2,9
Övrigt	-0,8	-1,2	0,7
Total utgiftsförändring	23,5	29,8	34,3
Takbegränsade utgifter i 2015 års ekonomiska vårproposition	1 165,8	1 213,4	1 249,1

¹ Avser den överstigande budgeteffekten av föreslagna och aviserade budgetförstärkningar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 samt aviserade budgetförstärkningar i denna proposition i förhållande till föreslagna och aviserade budgetförsvagningar.

Källa: Egna beräkningar.

Nya föreslagna och aviserade utgiftsförändringar 2015–2019

I propositionen Vårändringsbudget för 2015 redovisar regeringen, på sedvanligt sätt, anslagskonsekvenser av de utgiftsförändringar som föreslås för löpande budgetår. Därtill redovisas de fleråriga anslagskonsekvenserna av dessa insatser för 2016–2018. I detta avsnitt redovisas därutöver de aviseringar som i denna proposition görs för 2016–2019, dvs. insatser som regeringen avser att genomföra, men som påbörjas efter 2015. Aviseringarna sammanfattas per utgiftsområde och redovisas i förhållande till den beräkning som låg till grund för den beslutade budgeten för 2015. Anslagskonsekvenserna av såväl förslagen och aviseringarna i propositionen Vårändringsbudget för 2015 som aviseringarna i denna proposition framgår av tabell 7.8. I normalfallet förutsätts att de redovisade anslagsförändringarna motsvaras av lika stora utgiftsförändringar. I propositionen Vårändringsbudget för 2015 föreslår regeringen högre anslagsnivåer om ca 18,8 miljarder kronor för år 2015. Därav avser 7,5 miljarder kronor nya diskretionära reformer eller andra diskretionära utgiftsförändringar till följd av händelser som inte kunde förutses i samband med beslutet om budgeten för 2015. Av utgiftsförändringen om 7,5 miljarder kronor är 5,9 miljarder kronor en följd av förslag om nya reformer eller utgiftsminskningar som inte är av oförutsedd karaktär. Därtill föreslås anslagsförändringar på sammantaget 11,3 miljarder kronor till följd av högre statskuldsräntor, förändrade antaganden om antal personer i olika transfereringssystem samt vissa effekter av valutakursförändringar.

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

För att fortsätta arbetet med strategin för romsk inkludering beräknas anslaget *Åtgärder för den nationella minoriteten romer* ökas med 13 miljoner kronor per år 2016–2019.

För att stärka länsstyrelsernas arbete med bl.a. skydd av värdefull natur, miljötillsyn och det strategiska miljöarbetet för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen beräknas anslaget *Länsstyrelserna* ökas med 25 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

För att alla barn i åldern 8–19 år ska kunna få ekonomiskt bidrag till glasögon beräknas an-

⁵¹ För en förklaring till utgiftsrevideringar 2015 i förhållande till den beslutade budgeten för 2015, se avsnitt 7.3 och propositionen Vårändringsbudget för 2015.

slaget *Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet* ökas med 120 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Regeringen avser att avsätta medel för ett statsbidrag för anordnande av läxhjälp. Anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* beräknas därför ökas med 390 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016. För att finansiera reformer inom utgiftsområdet beräknas samma anslag minskas med 160 miljoner kronor 2016, 290 miljoner kronor 2017 och därefter 470 miljoner kronor per år fr.o.m. 2018 till följd av att den tidigare aviserade satsningen på en utbyggnad av karriärtjänstreformen tas bort.

För att förstärka elevhälsan beräknas samma anslag ökas med 200 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2016.

För att finansiera reformer inom utgiftsområdet beräknas samma anslag minskas med 50 miljoner kronor 2016 och därefter med 150 miljoner kronor årligen till följd av att det tidigare aviserade förslaget om att införa en tioårig grundskola utgår.

För att finansiera reformer inom utgiftsområdet beräknas anslaget *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* minskas med 35 miljoner kronor per år 2016 och 2017 samt med 25 miljoner kronor per år 2018 och 2019.

Anslaget *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* beräknas minskas med 389 miljoner kronor 2016, 612 miljoner kronor 2017 samt 835 miljoner kronor per år fr.o.m. 2018, för att korrigera för den ackumulerade effekten av en otillräcklig neddragning i den beslutade budgeten för 2015 av regeringens satsning på utökat antal utbildningsplatser vid universitet och högskolor.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

För att möjliggöra en satsning på kulturverksamhet i miljonprogramsområden och till konstnärlig gestaltning av områdenas boendemiljöer beräknas anslaget *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* ökas med 50 miljoner kronor 2016 samt med 60 miljoner kronor per år 2017 och 2018.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

För att finansiera en ökad arbetsbelastning till följd av nya EU-regler om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden beräknas anslaget *Allmänna reklamationsnämnden* ökas med 2 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

För att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen görs flera satsningar. För att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö beräknas anslaget *Sanering och återställning av förorenade områden* ökas med 50 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

För att fortsätta arbetet med kunskapsuppbyggnad kring klimatanpassning beräknas anslaget *Klimatanpassning* ökas med 50 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Till följd av ökade satsningar på åtgärder för havs- och vattenmiljön beräknas anslaget *Havs- och vattenmyndigheten* ökas med 10 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

För en förstärkning av de instrument som disponeras av Skogsstyrelsen för hållbart skogsbruk inklusive skötsel av skyddad skog beräknas anslaget *Skogsstyrelsen* ökas med 7 miljoner kronor fr.o.m. 2016. Anslaget *Insatser för skogsbruket* beräknas ökas med 100 miljoner kronor fr.o.m. 2016 för skydd av skog genom biotopskydd och naturvårdsavtal.

För att öka takten i arbetet med att nå miljömålen beräknas anslaget *Statens jordbruksverk* ökas med 8 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

För att öka produktionen av biogas ur gödsel beräknas det existerande stödet för metangasreducering förstärkas genom att anslaget *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* ökas med 30 miljoner kronor per år 2016–2019.

För att möjliggöra arbetet med Svenska artprojektet beräknas anslaget *Sveriges lantbruksuniversitet* ökas med 15 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

För att stödja företagans hantering av immateriella rättigheter samt stärka verksamheten vid Patent- och registreringsverket beräknas anslaget *Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling* ökas med 20 miljoner kronor per år 2016–2019.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Till följd av att regeringen inte avser att införa betyg från årskurs fyra beräknas anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* minskas med 62 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017.

Till följd av att medel tas från satsningen på utökad undervisningstid i matematik i högstadiet beräknas det ovan nämnda anslaget minskas med 245 miljoner kronor 2016 och därefter med 490 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017. Sedan den beslutade budgeten för 2015 antogs har regeringen slutit en överenskommelse med Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna om att föra samtal om en ny timplan utifrån det uppdrag som Statens skolverk avlämnat till regeringen. Riksdagen har också beslutat om ett tillkännagivande till regeringen om fler matematiklektioner i högstadiet (bet. 2014/15:UbU9, rskr. 2014/15:135). Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 2016 i fråga om riksdagens tillkännagivande.

Till följd av att regeringen inte avser att genomföra reformen om tioårig grundskola som aviserades i samband med den beslutade budgeten för 2015, beräknas anslaget minskas med 714 miljoner kronor 2017 och därefter med 1 427 miljoner kronor per år fr.o.m. 2018.

Till följd av att regeringen inte avser att införa en obligatorisk sommarskola beräknas anslaget minskas med 100 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017.

Till följd av att regeringen inte avser att införa krav på huvudmännen att erbjuda obligatorisk läxhjälp beräknas anslaget minskas med 390 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Till följd av att regeringen i propositionen Utbildning för nyanlända elever – mottagande och skolgång (prop. 2014/15:45) bedömer kostnaderna för kommunerna för kravet på en obligatorisk kartläggning och bedömning av nyanlända elevers kunskaper till 60 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016, jämfört med tidigare bedömning på 90 miljoner kronor per år, beräknas anslaget minskas med 30 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Tabell 7.8 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar 2015–2019

Aviserade utgiftsförändringar i denna proposition samt föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 i förhållande till den beslutade budgeten för 2015.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
UO 01 Rikets styrelse	104	35	35	35	35
varav					
Miljö kvalitetsmål		25	25	25	25
Regeringskansliet	93				
Tillskott till följd av omval i Båstads kommun ¹	14				
Fortsatt arbete med strategin för romsk inkludering		13	13	13	13
Besparing SIEPS EU-info	-3	-3	-3	-3	-3
UO 02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0				
varav					
Beslut inom EU om höjda avgifter för uppbyggnad av EU-myndigheter ¹	2				
Finansiering av höjda EU-avgifter för uppbyggnad av EU-myndigheter ¹	-2				
UO 04 Rättsväsendet	17	50	63	60	
varav					
Ny EU-fond	17	50	63	60	
UO 05 Internationell samverkan	50	-20	-20	-20	-20
varav					
Tillskott valutakurseffekter för avgifter till internationella organisationer ^{1,2}	87				
Finansiering valutakurseffekter för avgifter till internationella organisationer ^{1,2}	-17				
Minskning säkerhetspolitisk seminarieverksamhet m.m.	-20	-20	-20	-20	-20
UO 06 Försvar och samhällets krisberedskap	-4	-9	-29	-39	-39
varav					
Besparing Internationella materielsamarbeten och industrifrågor m.m.	-3	-9	-9	-9	-9
Avveckling Försvarsexportmyndigheten	-1		-20	-30	-30
UO 07 Internationellt bistånd	-229				
varav					
Flyktingskostnader ¹	-479				
Klimatinvesteringar i Syd	250				
UO 08 Migration	479				
varav					
Ersättningar och bostadskostnader ¹	477				
Migrationspolitiska åtgärder ¹	2				
UO 09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1 922	1 499	1 156	882	520
varav					
Minskning av anslaget Bidrag till utveckling av socialt arbete	-30				
Statsbidrag för läkemedelsförmånerna ⁵	1 690				
Finansiering valutakurseffekt WHO-avgift ¹	-2				
Tillskott valutakurseffekt WHO-avgift ¹	3				
Förlossningsvård och kvinnors hälsa	200	400	400	400	400
Bidrag till glasögon till barn o unga 8-19 år		120	120	120	120
Omdisponering äldreomsorgsbidrag (till bemanning)	-940	-1 021	-1 364	-1 638	
Mer personal inom äldreomsorgen	1 000	2 000	2 000	2 000	

Fortsättning tabell 7.8 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Aviserade utgiftsförändringar i denna proposition samt föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 i förhållande till den beslutade budgeten för 2015.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	2 561	666	701	738	770
varav					
Tillskott till Försäkringskassan för IT-utveckling t.f.a. reformer	19				
Sjukpenning m.m. ¹	2 367				
Höjd sjukpenning p.g.a. höjd ersättning i arbetslöshetsförsäkringen	115	426	461	498	530
Höjd sjuk- och aktivitetsersättning	60	240	240	240	240
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	133	400	400	400	400
varav					
Bostadstillägg till pensionärer	126	380	380	380	380
Äldreförsörjningsstöd	7	20	20	20	20
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	172	554	559	555	555
varav					
Minskning t.f.a. ej förstärkt jämställdhetsbonus	-35	-70	-70	-70	-70
Höjt underhållsstöd	207	624	629	625	625
UO 13 Integration och jämställdhet	-2	100	100	100	100
varav					
Flyktingguider och familjekontakter	30				
Sfi i anläggningsboenden	50				
Stärkt beredskap och mottagningskapacitet i kommunerna	10				
Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	-117				
Stärkt stöd tillkvinnojurer	25	100	100	100	100
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	1 531	4 558	5 870	6 118	6 281
varav					
Tillskott valutakurseffekt ILO ¹	4				
Finansiering valutakurseffekt ILO ¹	-2				
Tillskott Arbetsförmedlingen	210	260	240	140	140
Utbildningskontrakt	136	372	379	384	397
Traineejobb	32	378	699	724	737
Studier med aktivitetsstöd i sysselsättningsfasen	16	18	17	16	15
Höjt tak och grundersättning i arbetslöshetsförsäkringen	765	2 682	2 593	2 548	2 559
Extratjänster	10	501	1 507	2 210	2 403
Avskaffande av flyttbidraget	-20	-50	-50	-50	-50
Samverkansmedel	75	90	25		
Tidigareläggning av EU:s sysselsättningsinitiativ för unga mm.	50	222	360	46	
Ett modernt arbetsliv	35	85	100	100	80
Tidiga programplatser	220				

Fortsättning tabell 7.8 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Aviserade utgiftsförändringar i denna proposition samt föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 i förhållande till den beslutade budgeten för 2015.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
UO 15 Studiestöd	664	1 208	1 381	1 544	1 593
varav					
Finansiering – ingen fördubblad lärlingsersättning	-91	-120	-132	-142	-150
Höjd bidragsnivå för vissa lärarutbildningar	60	120	120	120	120
Fler platser inom komvux/yrkesvux	144	362	446	536	550
Finansiering – höjd bidragsnivå för nyanlända	-21	-41	-21		
Traineejobb	12	143	223	224	229
Fler platser på folkhögskolan	39	104	105	107	110
Studier med aktivitetsstöd i sysselsättningsfasen	-13	-42	-42	-43	-44
Fler platser på universitet och högskolor	47	54	85	169	195
Utbildningskontrakt	152	317	320	327	338
Åldersavskrivningen av studiemedel behålls	400	395	387	377	377
Finansiering – inget införande av examenspremier	-65	-85	-110	-131	-131
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	336	1 831	1 566	1 508	1 260
varav					
Finansiering – besparing på Skolverket	-18	-16	-16	-16	-16
Finansiering – besparing på Skolinspektionen	-12	-12	-12	-12	-12
Läxhjälpmedel (flytt från anslaget kommunal ekonomisk utjämning UO25)		390	390	390	390
Finansiering lov- och sommarskola	-28	-28	70	70	70
Stimulansmedel yrkescollege	2,5	5	5	5	
Nationella skolutvecklingsprogram	20	140	140	140	140
Fler speciallärare och specialpedagoger med fokus på lågstadiet	8	500	500	500	500
Elevhälsosatsning		200	200	200	200
Samverkan för bästa skolan		250	150	200	200
Finansiering implementeringsmedel tioårig grundskola och betyg i åk 4 och 5	-5	-55	-155	-150	-150
Finansiering utbyggnad karriärstegsreformen	-13	-186	-316	-496	-496
Finansiering statsbidrag gymnasieskolans introduktionsprogram	-20	-25	-25		
Finansiering Läsluft	-45	-130	-150	-150	-150
Barnomsorg på kvällar, nätter och helger	25	49	80	80	80
Finansiering generell neddragning anslag 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	-61				
Finansiering studiero	-20				
Informationskampanj lärar- och förskollärarytbildning	5				
Kunskapscentrum mot rasism	5				
Finansiering fortbildning av förskollärare inom tioårig grundskola	-68	-170	-204	-170	-170
Finansiering – ej förlängt förskolelyft		-35	-35	-25	-25
Finansiering – ej genomfört förskolecheflyft	-15	-15	-15	-15	-15
Fortbildning av sfi-lärare	15	100	100	100	100
Fortbildning av lärar- och förskolepersonal	2	200	200	200	200
Fortbildning av rektorer och förskolechefer	5	20	20	20	
Utbildningskontrakt	65	136	136	136	136

Fortsättning tabell 7.8 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Aviserade utgiftsförändringar i denna proposition samt föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 i förhållande till den beslutade budgeten för 2015.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
Fler platser på komvux/yrkesvux	132	332	404	475	475
Finansiering - höjd bidragsnivå för nyanlända	-6	-12	-6		
Traineejobb	14	169	259	254	248
Statsbidrag till kommuner för pågående satsningar på 20-24 åringar med den högre bidragsnivån inom studiemedlet	97	42	14		
Förstärkning av Skolforskningsinstitutet	5	20	20	20	20
Fler utbildningsplatser vid universitet och högskolor	84	102	175	337	369
Justering av medel för kompletterande utbildningar	-14				
Beräkningsteknisk korrigering av särskilda utgifter inom universitet och högskolor		-389	-612	-835	-835
Tillskott valutakurseffekt till internationella organisationer; CERN ¹	46				
Finansiering valutakurseffekt avgifter till internationella organisationer; CERN ¹	-23				
Klinisk behandlingsforskning	25				
Ökad kvalitet i högskoleutbildning	125	250	250	250	
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	151	275	285	275	199
varav					
Kulturverksamhet i miljonprogramsområden	2	50	60	60	
Bredda skapande skola	10	10	10	10	
Förstärkning av kultursamverkansmodellen	15	15	15	15	15
Nationell biblioteksstrategi	5	6	6	6	
Utbildningssatsning mot rasism m.m.	5	10	10		
Medel till trossamfunden för säkerhetshöjande åtgärder	7				
Idrott och etablering	32	64	64	64	64
Särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande	30				
Fler platser på folkhögskolan	45	120	120	120	120
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	15	332	332	332	2
varav					
Upprustning av skollokaler	15	330	330	330	
Allmänna reklamationsnämnden		2	2	2	2
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	572	1 835	1 835	1 835	1 235
varav					
Naturvårdsverket	15	50	50	50	50
Miljöövervakning	25	50	50	50	50
Åtgärder för värdefull natur	110	350	350	350	350
Sanering av förorenade områden		50	50	50	50
Kemikalieinspektionen	5	10	10	10	10
Klimatanpassning		50	50	50	50
Åtgärder för havs- och vattenmiljö	20	75	75	75	75
Skydd av värdefull natur	250	590	590	590	590
Havs- och vattenmyndigheten		10	10	10	10
Sanktioner ¹	22				
Klimatinvesteringar i kommuner och regioner, inkl laddinfrastruktur	125	600	600	600	

Fortsättning tabell 7.8 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Aviserade utgiftsförändringar i denna proposition samt föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 i förhållande till den beslutade budgeten för 2015.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
UO 21 Energi	-87	-75	-75	-75	
varav					
Minskat anslag Energimyndigheten	-12				
Indrag av medel för laddinfrastruktur	-75	-75	-75	-75	
UO 22 Kommunikationer	579	1 199	1 199	1 199	-41
varav					
Satsning på järnvägsunderhåll 2015-2018	620	1 240	1 240	1 240	
Neddragning driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	-6	-6	-6	-6	-6
Minskat anslag för e-förvaltning	-35	-35	-35	-35	-35
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	25	186	186	186	186
varav					
Tillskott Skogsstyrelsen tfa branden i Västmanland ⁵	1				
Skogsstyrelsen		7	7	7	7
Tillskott till Insatser för skogsbruket tfa branden i Västmanland ⁵	7				
Skydd och skötsel av skyddad skog		100	100	100	100
Ersättningar för viltskador	10	20	20	20	20
Statens jordbruksverk		8	8	8	8
Metanreduceringsstöd		30	30	30	30
Högskoleplatsatsning	7	6	6	6	6
Svenska artprojektet		15	15	15	15
UO 24 Näringsliv	197	305	305	305	335
varav					
Satsning immateriella rättigheter		20	20	20	20
Minskat anslag för Verket för innovationssystem: forskning och utveckling	-30	-30	-30	-30	
Innovationsfrämjande insatser	50	100	100	100	100
Förstärkning VisitSweden AB	30	20	20		
Förstärkning Almi Företagspartner AB	51	90	90	110	110
Rådgivning företagare med utländsk bakgrund	20				
Upphandlingsstöd ⁵	21				
Finansiering upphandlingsstöd ⁵	-21				
Finansiering valutakurseffekt ¹	-1				
Tillskott valutakurseffekt ¹	2				
Exportoffensiv	75	105	105	105	105
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	863	1 893	1 234	521	521
varav					
Finansiering betyg i åk 4 och 5			-62	-62	-62
Finansiering utökad undervisningstid i matematik åk 7-9		-245	-490	-490	-490
Finansiering tioårig grundskola			-714	-1 427	-1 427
Finansiering obligatorisk sommarskola			-100	-100	-100
Finansiering obligatorisk läxhjälp		-390	-390	-390	-390

Fortsättning tabell 7.8 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Aviserade utgiftsförändringar i denna proposition samt föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 i förhållande till den beslutade budgeten för 2015.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
Finansiering obligatorisk, kartläggning/bedömning nyanlända elever		-30	-30	-30	-30
Tillskott kommunerna	863	2 558	3 020	3 020	3 020
UO 26 Statsskuld räntor m.m.⁶	8 800				
varav					
Tillskott enl. prognos ¹	8 800				
Summa anslagsförändringar	18 850	16 823	17 083	16 460	13 892
varav Anslagsökningar	21 361	21 323	24 865	26 237	22 065
varav Anslagsminskningar	-2 511	-4 500	-7 782	-9 777	-8 173
varav förslag som föreslås tillföras främst regelstyrda transfererings- anslag till följd av förändrade volymer (antaganden om antal personer i olika transfereringssystem) eller makroekonomiska förutsättningar ¹	11 300				
varav diskretionära förslag och aviseringar	7 549	16 823	17 083	16 460	13 892
Skillnad mellan utgiftseffekt och anslagseffekt ²	133				
Summa ökning av takbegränsade utgifter³	10 183	16 823	17 083	16 460	13 892
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ⁴		443	2 827	2 910	5 193
Ökning av takbegränsade utgifter inklusive beräkningsteknisk överföring till hushållen		17 266	19 910	19 370	19 085

¹ Förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) som föreslås tillföras främst regelstyrda transferering sanslag till följd av förändrade volymer (antaganden om antal personer i olika transfereringssystem) eller makroekonomiska förutsättningar utan att någon ny reform föreslås. Av de 18,8 miljarder kronor i anslagsförändringar som föreslås 2015 består ca 11,3 miljarder kronor av medel som i propositionen Vårändringsbudget för 2015 föreslås tillföras främst dessa regelstyrda transfereringsanslag.

² Utgiftseffekt och anslagseffekt skiljer sig åt för reformen "Tillskott valutakurseffekter" under utgiftsområde 5, anslag 1:1 *Avgifter till internationella organisationer*.

³ Motsvarar de utgifter som minskar budgeteringsmarginalen.

⁴ Avser den överstigande budgeteffekten av föreslagna och aviserade budgetförstärkningar i denna proposition i förhållande till föreslagna och aviserade budgetförsvagningar.

⁵ Diskretionära förslag av oförutsedd karaktär som ej ingår i tabell 3.1. Med beaktande av dessa förslag av oförutsedd karaktär uppgår därmed anslagseffekten av föreslagna utgiftsreformer och besparingar på budgetens utgiftssida i propositionen Vårändringsbudget för 2015 till sammantaget till ca 5,9 miljarder kronor.

⁶ Ingår inte i takbegränsade utgifter

Källa: Egna beräkningar.

Övriga utgiftsförändringar 2016–2018 jämfört med den beslutade budgeten för 2015

I detta avsnitt redovisas de utgiftsförändringar som framgår av tabell 7.7 och som inte förklaras av nya förslag eller aviseringar.

Reviderad pris- och löneomräkning

Den slutgiltiga pris- och löneomräkningen för 2016 ökar utgifterna med 1,2 miljarder kronor jämfört med beräkningen i den beslutade budgeten för 2015. Detta beror bl.a. på att omräkningsindex för löner blev högre än enligt det beräkningsantagande som låg till grund för den beslutade budgeten för 2015. En ny preliminär pris- och löneomräkning minskar utgifterna 2017 och 2018 med 1,0 respektive 2,3 miljarder kronor jämfört med beräkningen i den beslutade budgeten för 2015.

Övriga makroekonomiska förändringar

De beräknade anslag som styrs av den makroekonomiska utvecklingen har för 2016–2018 justerats på grund av en ny makrobild. De nya antagandena (se avsnitt 4) innebär sammantaget att utgifterna beräknas bli 0,1, 5,4 respektive 6,8 miljarder kronor lägre 2016–2018 jämfört med beräkningarna som låg till grund för den beslutade budgeten för 2015. Lägre pris- och löneökningar är huvudförklaringen till nedrevideringarna av utgifterna, framför allt då dessa leder till lägre utgifter för ålderspensions-systemet, men även för andra transfereringssystem som påverkas av pris- och lönenivåer. Ytterligare förklaringar till nedrevideringarna av utgifterna är att BNP-tillväxten, och därmed BNI-nivån, har reviderats ned vilket leder till lägre utgifter för internationellt bistånd. Vidare leder lägre statsobligationsräntor till lägre utgifter för studiemedelsräntor. I motsatt riktning verkar en uppreviderad arbetslöshet, vilket framför allt ökar utgifterna för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Även utgifterna för gårdsstödet har reviderats upp till följd av att kronan har försvagats mot euron.

Antal personer i vissa transfereringssystem

Utgifterna har också förändrats till följd av nya prognoser för antal personer inom de regelstyrda transfereringssystemen. Sammantaget innebär volymförändringarna i antaganden om antal personer i olika transfereringssystem att utgifterna för 2015 beräknas bli 10,9; 16,8 respektive 21,8 miljarder kronor högre 2016–2018 än vad

som beräknades i budgeten för 2015. Ett högre antal asylsökande och personer i etableringsuppdraget, ett ökat inflöde av nya sjukfall samt längre sjukfall 2016–2018 är de huvudsakliga förklaringarna till de högre utgifterna.

I tabell 7.9 redovisas ett urval prognoser över antalet personer i olika transfereringssystem för 2016–2018 och förändringarna av dessa prognoser jämfört med den bedömning som låg till grund för beräkningen av utgifterna i budgeten för 2015.

Tabell 7.9 Prognos över antalet personer i olika transfereringssystem 2016–2018

Förändring mot prognos som låg till grund för den beslutade budgeten för 2015 inom parentes

	2016	2017	2018
Asylsökande, genomsnittligt antal inskrivna personer	101 500 (14 400)	84 500 (7 000)	66 300 (-3 500)
Antal sjukpenningdagar, (netto), miljoner	62,8 (7,8)	66,2 (10,2)	68,1 (11,4)
Antal personer med sjukersättning	308 400 (1 200)	302 600 (3 600)	298 100 (6 700)
Antal personer med garantipension	719 200 (-10 000)	647 600 (-17 400)	602 700 (-30 500)
Antal uttagna tillfälliga föräldrapenningdagar, miljoner	6,9 (1,2)	7,0 (1,1)	7,0 (0,9)
Antal kvarstående personer som omfattas av etableringsuppdraget	74 000 (2 800)	98 700 (18 700)	101 200 (29 300)
Antal personer med studiemedel ¹	564 300 (-2 200)	567 000 (10 200)	568 300 (10 300)

Anm.: Uppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundade till närmsta hundratal.

¹ Bruttoräknat antal. När studenter under året har studerat på flera utbildningsnivåer eller både i Sverige och utomlands uppstår dubbelräkning.

Källa: Egna beräkningar.

Minskning av anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att fördela sina utgifter över tiden. Medel på ramanslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan inom vissa gränser sparas till nästa år. Det innebär att en myndighet utöver anvisade anslagsmedel även kan använda tidigare sparade medel, vilket ger viss flexibilitet i planeringen. Myndigheter har också möjlighet att inom vissa gränser låna av efterföljande års anslag. Förskjutningar av detta slag redovisas gemensamt för alla ramanslag i beräkningsposten Minskning av anslagsbehållningar, som ingår i de takbegränsade utgifterna.

Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter utgör en betydande osäkerhet i beräkningen av de tak-

begränsade utgifterna. I förhållande till den beslutade budgeten för 2015 har utgiftsprognoserna justerats ned mer än beräknade anslagna medel, vilket innebär att posten Minskning av anslagsbehållningar beräknas bli 5,0 miljarder kronor lägre 2016. År 2017 och 2018 beräknas posten bli 0,6 respektive 1,5 miljarder kronor högre än vad som tidigare beräknats (se tabell 7.7).

Beräkningsteknisk överföring till hushållen

Regeringen föreslår och aviserar i propositionen Vårändringsbudget för 2015 och aviserar i denna proposition budgetförstärkningar som överstiger effekten av regeringens föreslagna och aviserade budgetförsvagningar för 2016–2019. Det är regeringens avsikt att de överstigande medlen ska användas för finansiering av framtida reformer. I denna proposition redovisas medlen som en beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn vid sidan av de 27 utgiftsområdena, men som en del av de takbegränsade utgifterna. Den beräkningstekniska överföringen påverkar den offentliga sektorns utgifter på samma sätt som de takbegränsade utgifterna. Överföringen belastar därmed statens budgetsaldo samt det finansiella sparandet i staten och den offentliga sektorn. Den ingår dock inte i redovisningen av förändringar till följd av beslutade, föreslagna eller aviserade åtgärder.

Övrigt

Revideringar av utgiftsberäkningarna kan förorsakas av nya prognosmetoder, korrigeringar av tidigare gjorda fel i prognoserna samt regeländringar utanför regeringens kontroll, t.ex. ändringar i EU:s regelverk.

Sammantaget innebär denna typ av förändringar att de takbegränsade utgifterna beräknas bli 0,8 respektive 1,2 miljarder kronor lägre 2016 och 2017 jämfört med beräkningarna i den beslutade budgeten för 2015. Huvudförklaringen till nedrevideringarna dessa år är ökade avräkningar från biståndet till följd av ökade kostnader för flyktningmottagande. År 2018 beräknas utgifterna bli 0,7 miljarder kronor högre jämfört med beräkningarna i den beslutade budgeten för 2015.

7.3 Utgiftsprognos för 2015

I statens budget för 2015 uppgick de samlade utgifterna under samtliga utgiftsområden till

869,3 miljarder kronor. I den aktuella prognosen beräknas utgifterna till 878,5 miljarder kronor, dvs. 9,3 miljarder kronor högre, vilket främst beror på förväntade högre ränteutgifter. De takbegränsade utgifterna beräknades i den beslutade budgeten för 2015 till 1 116 miljarder kronor. I den nu aktuella prognosen beräknas dessa till 1 116,7 miljarder, dvs. 0,8 miljarder kronor högre (se tabell 7.10).

I tabell 7.10 redovisas av riksdagen beslutade ramar för utgiftsområden, föreslagna ändringar i budgeten summerade per utgiftsområde, samt de prognostiserade utgifterna för respektive utgiftsområde och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. För vissa utgiftsområden skiljer sig de aktuella utgiftsprognoserna väsentligt från de medel som riksdagen anvisat. Under rubriken Utgiftsprognos för 2015 jämfört med ursprungligt anvisade medel på statens budget för 2015 för vissa utgiftsområden nedan redovisas de viktigaste orsakerna till dessa avvikelser.

Utgifterna i statens budget för 2015, exklusive statsskuldräntor, bedöms totalt sett bli något högre än enligt de beslutade utgiftsramarna. Det är huvudsakligen revideringar inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning som förklarar skillnaden. Även utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. har reviderats upp kraftigt, huvudsakligen till följd av kronans försvagning i förhållande till de valutor som den svenska statsskulden är exponerad mot.

I tabell 7.10 redovisas hur förslagen i propositionen Vårändringsbudget för 2015 påverkar anslagsnivåerna 2015. Förslagets utgiftseffekter ingår även i de redovisade prognoserna. Totalt föreslår regeringen i propositionen anslagsökningar om 18,8 miljarder kronor. Den större delen av detta belopp, 11,3 miljarder kronor, avser effekter av förslag där medel främst tillförs transfereringsanslag samt anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* under utgiftsområde 26, utan att någon ny reform föreslås. Dessa förslag är föranledda av förändringar i antaganden om antal personer i olika transfereringssystem eller makroekonomiska förutsättningar. Resterande del av anslagsförändringarna, 7,5 miljarder kronor, avser reformer och besparingar samt förslag om andra diskretionära åtgärder i propositionen till följd av händelser som inte kunde förutses i samband med beslutet om statens budget. Med diskretionära åtgärder avses förslag från rege-

ringen som påverkar inkomsterna eller utgifterna i statens budget. Av tabell 7.8 framgår vilka av förslagen i propositionen som är diskretionära reformer och vilka som är föranledda av förändringar i antaganden om antal personer i olika transfereringssystem eller makroekonomiska förutsättningar.

Tabell 7.10 Utgifter 2014 och 2015

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2014	2015				Differens prognos- urspr. budget	Differens prognos- totalt anvisat
	Utfall ¹	Urspr. budget ²	Ändrings- budget ³	Totalt anvisat ⁴	Prognos		
1 Rikets styrelse	12,9	12,2	0,1	12,3	12,5	0,3	0,2
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14,1	14,6	0,0	14,6	14,5	-0,1	-0,1
3 Skatt, tull och exekution	10,4	10,6		10,6	10,5	-0,1	-0,1
4 Rättsväsendet	40,2	40,8	0,0	40,8	40,1	-0,7	-0,7
5 Internationell samverkan	1,7	1,9	0,1	2,0	2,1	0,1	0,1
6 Försvar och samhällets krisberedskap	48,0	48,5	0,0	48,4	46,9	-1,6	-1,6
7 Internationellt bistånd	31,0	29,5	-0,2	29,3	29,4	-0,1	0,1
8 Migration	12,6	17,4	0,5	17,9	17,8	0,3	-0,1
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	61,6	61,9	1,9	63,8	64,0	2,1	0,1
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	99,0	100,5	2,6	103,0	102,8	2,4	-0,2
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39,3	38,0	0,1	38,1	38,2	0,2	0,1
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	80,8	83,1	0,2	83,3	84,0	0,9	0,7
13 Integration och jämställdhet	12,2	16,7	0,0	16,7	16,4	-0,4	-0,3
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	66,9	67,8	1,5	69,3	68,5	0,7	-0,8
15 Studiestöd	20,0	20,3	0,7	21,0	19,8	-0,5	-1,2
16 Utbildning och universitetsforskning	59,4	63,6	0,3	64,0	62,7	-1,0	-1,3
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12,8	12,8	0,2	12,9	12,8	0,0	-0,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1,1	1,2	0,0	1,2	1,1	-0,1	-0,1
19 Regional tillväxt	2,9	2,7		2,7	2,5	-0,2	-0,2
20 Allmän miljö- och naturvård	5,1	5,3	0,6	5,9	5,8	0,5	-0,1
21 Energi	2,9	2,5	-0,1	2,4	2,4	-0,1	0,0
22 Kommunikationer	46,0	48,9	0,6	49,5	46,9	-1,9	-2,5
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16,2	15,7	0,0	15,7	14,0	-1,6	-1,7
24 Näringsliv	5,4	5,3	0,2	5,5	5,5	0,2	0,0
25 Allmänna bidrag till kommuner	93,6	91,4	0,9	92,3	92,3	0,9	0,0
26 Statsskuldräntor m.m.	3,3	20,5	8,8	29,3	29,3	8,8	0,0
27 Avgiften till Europeiska unionen	41,6	40,1		40,1	35,7	-4,4	-4,4
Minskning av anslagsbehållningar		-4,6				4,6	
Summa utgiftsområden	840,9	869,3	18,8	892,9	878,5	9,3	-14,4
Summa utgiftsområden exkl. stats- skuldräntor	837,5	848,7		863,4	849,2	0,5	-14,2
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	258,0	267,2		267,2	267,5	0,3	
Takbegränsade utgifter	1 095,5	1 116,0			1 116,7	0,8	
Budgeringsmarginal	11,5	9,0			41,3	32,2	
Utgiftstak	1 107,0	1 125,0			1 158,0		

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ I utfallet för 2014 har anslag fördelats till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2015.² Enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2014/15:FiU10).³ Enligt förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99). Där 0,0 anges har förslag till ändringsbudget lämnats, men beloppet för utgiftsområdet totalt uppgår till mindre än 50 miljoner kronor.⁴ Anvisat på statens budget enligt riksdagens beslut för Statens budget för 2015 (bet. 2014/15:FiU1, rskr. 2014/15:29). samt förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99).

Källa: Egna beräkningar.

Utgiftsprognos för 2015 jämfört med ursprungligt anvisade medel på statens budget för 2015 för vissa utgiftsområden

För vissa utgiftsområden skiljer sig de aktuella utgiftsprognoserna väsentligt från de medel som riksdagen ursprungligen anvisade i den beslutade budgeten för 2015. Nedan redogörs för de viktigaste orsakerna till dessa avvikelser.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,6 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel i statens budget. Detta beror dels på att utgifterna för flertalet anslag beräknas bli något lägre än vad som bedömdes i budgeten, dels på att regeringen har beslutat om en utgiftsbegränsning på anslaget *Försvarsmaktens insatser internationellt* som uppgår till 900 miljoner kronor.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 2,1 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel, vilket främst förklaras av föreslagna utgiftsförändringar i propositionen Vårändringsbudget för 2015, som bl.a. innehåller ökning av anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånerna*, anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* och anslaget *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken*.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 2,4 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel i statens budget. Detta beror i huvudsak på att inflödet av nya sjukfall bedöms öka mer än vad som antogs i den beslutade budgeten för 2015, men även på att sjukfallen blir längre. Ökningstakten för nya sjukfall 2014 blev 7,8 procent, vilket var högre än vad som antogs i den beslutade budgeten för 2015. Detta påverkar utgifterna under utgiftsområdet eftersom sjukfall som inleddes i slutet av 2014 löper in på 2015. Jämfört med den beslutade budgeten för 2015 har antagandena om ökningstakten för nya sjukfall även reviderats upp för 2015, från 0,8 procent till 8,5 procent, baserat på senast tillgängliga utfallsinformation.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

På grund av mindre prognosrevideringar för ett stort antal anslag bedöms utgifterna under utgiftsområdet sammantaget bli ca 1 miljard kronor lägre än ursprungligt anvisade medel i statens budget.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,9 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel i statens budget. Den främsta förklaringen till detta är att anslagskrediten för anslaget *Utveckling av statens transportinfrastruktur* utnyttjades 2014, vilket har medfört en nedrevidering av prognosen för 2015. Även lägre räntekostnader och svårigheter att påbörja vissa projekt i den takt som tidigare förutsatts innebär nedrevideringar av utgifterna.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,6 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel, vilket främst beror på att EU-kommissionens godkännande av Landsbygdsprogrammet för 2014–2020 är kraftigt försenat. Förseningen innebär att utbetalningarna för 2015 kommer att bli förskjutna.

Utgiftsområde 26 Statskuldsräntor m.m.

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 8,8 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Ökningen av utgifterna för statskuldsräntorna 2015 förklaras huvudsakligen av kronans försvagning i förhållande till de valutor som den svenska statskulden är exponerad mot. Särskilt förstärkningen av den schweiziska francen i mitten av januari 2015 har inneburit ökade utgifter.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 4,4 miljarder kronor lägre 2015 än ursprungligt anvisade medel i statens budget. Detta beror främst på att ett antal ändringsbudgetar beslutades sent i december 2014. Ändringsbudgetarna gällde bl.a. en tidigare revidering av medlemsstaternas BNI- och mervärdesskattebasen, som innebar minskade inbetalningar för Sveriges del. Då de minskade inbetalningarna inte hann utföras under 2014 har inbetalningarna i stället minskat med motsvarande belopp 2015 om närmare 3 miljarder kronor. Utöver detta väntas de revi-

derade BNI- och mervärdesskattebaserna innebära ändringsbudgetar för 2015 med förslag om att Sveriges inbetalningar minskar ytterligare.

Förändring av anslagsbehållningar

I statens budget för 2015 var den beräknade förbrukningen av anslagsbehållningar inte fördelad per utgiftsområde, utan redovisades under posten Minskning av anslagsbehållningar. De totala utgifterna redovisades i statens budget som summan av utgiftsramarna och beräkningsposten Minskning av anslagsbehållningar. Denna post uppgick i budgeten till -4,6 miljarder kronor, vilket innebär en minskning av statens utgifter med motsvarande belopp. Anslagsbehållningarna förväntades således öka.

I den aktuella prognosen för 2015 ingår emellertid förändringen av anslagsbehållningar under respektive utgiftsområde. Förändringen av anslagsbehållningarna 2015 kan därför beräknas som skillnaden mellan prognostiserat utfall och anvisade medel, med hänsyn tagen till förslag till ändringar i statens budget, indragningar av anslagsmedel och medgivna överskridanden (se tabell 7.11).

Tabell 7.11 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2015

Miljarder kronor

Ramanslag (från samtliga belopp har utgiftsområde 26 Stats-skuldräntor m.m. exkluderats)

Ingående ramöverföringsbelopp¹	10,3
+ Anvisat på ursprunglig budget ²	853,3
+ Anvisat på ändringsbudget för 2015 ³	10,0
+ Medgivna överskridanden	0,0
- Indragningar	12,2
- Prognos	849,2
= Beräknat utgående ramöverföringsbelopp	12,2
Beräknad förändring av anslagsbehållningar	1,9

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Enligt Årsredovisning för staten 2014 (skr. 2014/15:101).

² Enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2014/15:FiU10)

³ Enligt förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99).

Källa: Egna beräkningar.

Utfallet för statens budget 2014 visar att anslagsbehållningarna uppgick till 10,3 miljarder kronor vid årsskiftet 2014/15.

I statens budget för 2015 anvisades 853,3 miljarder kronor, exklusive stats-skuldräntor, och i propositionen Vårändringsbudget för 2015 föreslås anslagsökningar om

sammanlagt 10 miljarder kronor. De beräknade indragningarna av anslagsmedel bedöms uppgå till 12,2 miljarder kronor.

Anslagsbehållningarna vid årsskiftet 2015/16 beräknas därmed uppgå till 12,2 miljarder kronor (exklusive statsskuldräntor), vilket innebär en ökning med 1,9 miljarder kronor från årsskiftet 2014/15.

7.4 Översyn av utgifter som redovisas på inkomstsidan av statens budget

I budgetpropositionen för 2015 informerade regeringen om att den skulle genomföra en översyn av de stöd som redovisas på budgetens inkomstsida under inkomststypen 8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto. Översynen har aktualiserats av ett nytt regelverk för nationalräkenskaperna som infördes i september 2014 (ENS 2010). Det innebär att vissa stöd i nationalräkenskaperna har omdefinierats från att utgöra en del av statens skatteinkomster till en del av statens utgifter. I 3 kap. 5 § budgetlagen (2011:203) anges att utgifter inte ska budgeteras och redovisas mot inkomstitlar. Den nya redovisningsstandarden för nationalräkenskaperna, samt det faktum att regeringen föreslog och riksdagen beslutade om ett nytt stödsystem för ersättning för höga sjuklönekostnader, innebär att det i statens budget för 2015 finns fyra stöd som inte följer budgetlagens krav.

Finansutskottet välkomnade översynen och regeringens ambition att leva upp till budgetlagens krav (bet. 2014/15:FiU1 s. 121).

Regeringen avser mot bakgrund av den översyn som nu gjorts att fr.o.m. budgetpropositionen för 2016 övergå till att budgetera och redovisa följande stöd med anslag:

- 8124 Sjöfartsstöd,
- 8125 Nystartsjobb,
- 8126 Stöd till introduktionsanställning, och
- 8128 Ersättningar för höga sjuklönekostnader.

När ett befintligt stöd budgeteras och redovisas på utgiftssidan i stället för på inkomstsidan ökar de takbegränsade utgifterna. Flytten påverkar inte det offentliga åtagandet och bör därför inte

heller medföra att utgiftstakets begränsande effekt på de offentliga finanserna påverkas. Överföringen av stöd från inkomst- till utgifts- sidan av statens budget motiverar därför en teknisk justering av utgiftstakets nivåer. Regeringen avser att i samband med budgetpropositionen för 2016 återkomma med förslag om anslag för de olika stöden samt förslag till teknisk justering av utgiftstakets nivåer fr.o.m. 2016.